

РЕГИОНАЛЕН ЦЕНТЪР
ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА
НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
СОФИЯ-ГРАД

АДАПТИРАНИ РАБОТНИ ЛИСТОВЕ ЗА **ПСИХОЛОЗИ И ЛОГОПЕДИ**, РАБОТЕЩИ С ДЕЦА И УЧЕНИЦИ СЪС СОП

Технически изпълнител: Ню Сървиз К ЕООД

Авторски екип: РЦПППО – София-град

www.rcsf.bg

2024

Адаптирани листи според специалните образователни потребности

Работен лист 1.

Упражнения за орална моторика

Целева група:

Деца 4-8 г. с артикулационни нарушения **Време:** 10 мин.

Упражнения:

1. „Усмивка – Тръба“

- Регувай широка усмивка и събрани напред устни (като за свирене)
- Повторения: 10 пъти

2. „Часовник“

- Движи езика от ляво надясно бавно като махало
- Повторения: 10 пъти

3. „Почистване на зъбите“

- С върха на езика «почисти» зъбите отвътре – първо горе, после долу
- Повторения: По 5 пъти за горни и долни зъби

4. „Лъв“

- Отвори широко уста, изплезе език навън и надолу
- Задръж за 3 секунди
- Повторения: 5 пъти

Насоки за специалиста:

- Използвайте огледало, за да вижда детето движенията си
- Демонстрирайте всяко упражнение преди детето да го изпълни
- Насърчавайте правилното изпълнение, без да критикувате

Необходими материали:

- Огледало (за наблюдение)
- Картинки с устни и език в различни позиции
- Таймер
- Стикери за награда след успешно изпълнение

Работен лист 2.

Визуални опори за правилно артикулиране

Целева група: Деца 4-9 г. с артикулационни нарушения **Време:** 10-15 мин.

Визуални опори:

1. За звук „С“

- Позиция на езика: Врх зад долните зъби, ръбовете опират горните зъби
- Позиция на устните: Леко отворени, като за усмивка
- Визуална асоциация: Змия (сссс)

2. За звук „Ш“

- Позиция на езика: Повдигнат нагоре и назад
- Позиция на устните: Леко изнесени напред
- Визуална асоциация: Влак (шшшш)

3. За звук „Р“

- Позиция на езика: Врх повдигнат към венците, вибрира
- Позиция на устните: Леко отворени
- Визуална асоциация: Мотор (рррр)

Насоки за специалиста:

- Използвайте огледало за сравнение на позициите
- Нека детето усети въздушната струя с ръка
- Свържете всеки звук с конкретно движение

Необходими материали:

- Огледало
- Картинки с напречен разрез на устната кухина за всеки звук
- Карти с визуални асоциации (змия, влак, мотор)
- Карти със стрелки, показващи посоката на въздушната струя

Работен лист 3.

Задачи за разпознаване и произнасяне на проблемни звукове

Целева група: Деца 4-10 г. с артикулационни нарушения

Време: 15 мин.

Задачи:

1. Разпознаване на звук в начало на думата

- Огради картинките, в които чуваш звука [С] в началото:
сок, сапун, маса, салам, лиса, супа, шапка

2. Минимални двойки

- Кажете какво има на всяка картинка и чувайте разликата:
каса – каша
сок – шок
рак – лак
кора – кола

3. Довърши думата с правилния звук

- Довърши думата с правилния звук [Р] или [Л]:
мо___е (море/моле)
___иба (риба/либа)
па___к (парк/палк)

Насоки за специалиста:

- Започнете с думи, където проблемният звук е в началото
- Отделете внимание на правилното произнасяне
- Използвайте визуалните опори от предишния лист при затруднения

Необходими материали:

- Картинки с предмети за всяка задача
- Работен лист за ограждане и допълване
- Цветни моливи/маркери
- Карти с минимални двойки

Работен лист 4.

Игрови елементи за затвърждаване на правилното произношение

Целева група: Деца 4-10 г. с артикулационни нарушения

Време: 20 мин.

Игри:

1. „Звукова пътека“

- Пътека с 10 полета с картинки, съдържащи целевия звук
- Хвърли зарче, премести пионката, назови картинката
- Пример за звук [С]: слон, сова, сандвич, маса, лисица, осем

2. „Бинго със звукове“

- Карта с 9 картинки (3x3), съдържащи целевия звук
- Тегли и назовавай карти, отбелязвай съвпаденията
- Печели при 3 картинки в редица

3. „Събери съкровището“

- Събирай жетони за всяка правилно произнесена дума
- Използвай жетоните за «купуване» на малки награди

Насоки за специалиста:

- Акцентирайте върху правилното произнасяне, не върху победата
- Включете се в игрите за демонстрация на правилно произношение
- Правете кратки почивки между игрите

Необходими материали:

- Игрално поле с пътека и картинки
- Зарче и пионки
- Бинго карти с картинки
- Жетони или стикери за награди
- Малки предмети за «купуване»

Работен лист 5.

Дейности за генерализация в свързана реч

Целева група: Деца 5-10 г. с артикулационни нарушения

Време: 15-20 мин.

Дейности:

1. „Довърши изречението“

- Изречения с много гуми с целевия звук за довършване:
„Сутринта Сашо отиде на ...“ (стадион, състезание)
„Шарената шапка на Шими беше ...“ (шита, широка)

2. „Опиши картинката“

- Картинка с много елементи, съдържащи целевия звук
- Използвай поне 5 гуми с целевия звук в описанието

3. „Лесни скоропоговорки“

- Адаптирани скоропоговорки с целевия звук:
„Сашо сади сини сливи“
„Лили хвали Лора за хубавата логка“
„Рада реди редица редки рози“

Насоки за специалиста:

- Започнете с по-кратки изречения
- Моделирайте правилното произношение, без да прекъсвате често
- Похвалете за успешното включване на целевия звук в реч

Необходими материали:

- Карти с недовършени изречения
- Комплексни картинки за описване с много елементи
- Карти с адаптирани скоропоговорки
- Диктофон за записване и прослушване на речта
- Таблица за отбелязване на напредъка

Работен лист 6.

Задачи за обогатяване на речника

Целева група: Деца 4-10 г. с езикови нарушения

Време: 15 мин.

Задачи:

1. „Категоризиране“

- Разпредели картинките в правилните категории:

Животни: куче, котка, кон, пиле

Храни: ябълка, хляб, супа, сладолед

Дрехи: шапка, панталон, рокля, чорапи

- Назови всяка картинка и я постави в правилната кутия/кръг

2. „Откриване на противоположности“

- Свържи всяка картинка с нейната противоположност:

голям – малък

горе – долу

тъжен – весел

пълен – празен

3. „Пет гуми за...“

- Назови поне 5 гуми за всяка категория:

Плодове: _____

Превозни средства: _____

Професии: _____

Насоки за специалиста:

Започнете с познати категории и постепенно въвеждайте нови

Използвайте реални предмети, когато е възможно

Асоциирайте новите гуми с личен опит на детето

Необходими материали:

- Картинки от различни категории (животни, храни, дрехи)
- Кутии или очертани кръгове за категоризиране
- Карти с противоположни понятия
- Работен лист за записване на гуми
- Цветни моливи/маркери

Работен лист 7.

Упражнения за граматически структури

Целева група: Деца 4-10 г. с езикови нарушения

Време: 15 мин.

Упражнения:

1. „Един и много“

- Кажете какво виждаш на всяка двойка картинки:

еден стол – много столове

едно куче – много кучета

една ябълка – много ябълки

едно дете – много деца

2. „Сегашно, минало и бъдеще време“

- Картинки, показващи действия в различно време:

Момчето _____ топката (рита, ритах, ще рита)

Момичето _____ книга (чета, четох, ще чета)

Детето _____ сладолед (ям, ядох, ще ям)

3. „Кажете правилно“

- Поправите грешките в изреченията:

„Момиче играе с топки.“ → „Момичето играе с топка.“

„Котка спи на маса.“ → „Котката спи на масата.“

„Деца отиват на училище.“ → „Деца отиват на училище.“

Насоки за специалиста:

- Моделирайте правилните форми, без директно да коригирате
- Използвайте визуални опори за време (календар за минало/бъдеще)
- Включете движения, които подкрепят граматическите концепции

Необходими материали:

- Двойки картинки (единично-множествено число)
- Картинки за действия в различно време
- Карти с изречения за коригиране
- Мини-календар за визуализиране на времето
- Кукли/игралки за демонстриране на действия

Работен лист 8.

Дейности за разбиране и употреба на предлози

Целева група: Деца 4-8 г. с езикови нарушения

Време: 15 мин.

Дейности:

1. „Къде е играчката?“

- Постави играчката според инструкцията и кажи къде е:
„Постави мечето В кутията.“
„Постави мечето ПОД масата.“
„Постави мечето МЕЖДУ книгите.“
- След това: «Кажи ми къде е мечето?»

2. „Предложна карта“

- Игрално поле с картинки на къща и обекти около нея
- Хвърли зарче и премести фигурка, като кажеш къде е:
„Фигурката е ПРЕД къщата.“
„Фигурката е ЗАД гървото.“

3. „Довърши изречението с правилния предлог“

- Картинки с пространствени отношения:
„Котката е _____ масата.“ (ПОД/НА/ДО)
„Птицата лети _____ къщата.“ (НАД)
„Момчето върви _____ училището.“ (КЪМ)

Насоки за специалиста:

- Започнете с основните предлози (в, на, под) и постепенно добавяйте по-сложни
- Използвайте реални предмети и физически действия
- Дайте възможност на детето да манипулира предметите

Необходими материали:

- Малки играчки (мече, кола, кукла)
- Предмети за манипулиране (кутия, маса, стол)
- Игрално поле с къща и околна среда
- Зарче и фигурки
- Карти с изречения за допълване
- Картинки, показващи предлози

Работен лист 9.

Задачи за свързана реч и разказване

Целева група: Деца 5-10 г. с езикови нарушения

Време: 20 мин.

Задачи:

1. „Подреди историята“

- 3-4 картинки, представящи последователност на проста история
- Подреди ги в правилен ред и разкажи историята
- Пример: 1) Момче вижда куче, 2) Кучето бяга, 3) Момчето го следва, 4) Момчето го намира

2. „Отговори на въпросите“

- Картинка със сцена (например, деца в парк)
- Отговори на въпроси с пълни изречения:
 - „Какво правят децата?“
 - „Кой е го пързалката?“
 - „Защо момчето изглежда тъжно?“

3. „Довърши историята“

- Начало на история: «Едно малко зайче излязло на разходка в гората. Изведнъж то видяло...»
- Продължи историята, като отговаряш на въпроси:
 - „Какво видяло зайчето?“
 - „Какво направило?“
 - „Как свършила историята?“

Насоки за специалиста:

- Предоставяйте визуални опори за подпомагане на структурирането
- Използвайте насочващи въпроси
- Записвайте отговорите на детето, за да ги прегледате заедно

Необходими материали:

- Сerii от картинки за последователности
- Комплексни картинки със сцени
- Карти с начала на истории
- Насочващи въпроси на карти
- Диктофон или тетрадка за записване на историите
- Кукли за граматизиране

Работен лист 10.

Визуални опори за последователност

Целева група: Деца 4-10 г. с езикови нарушения

Време: 15-20 мин.

Визуални опори:

1. „Времева линия на деня“

- Хоризонтална линия с картинки за основните дейности през деня:
Сутрин: събуждане, миене на зъби, обличане, закуска
Обед: обяд, игра, учене
Вечер: вечеря, къпане, четене на приказка, лягане
- Разкажи за своя ден, като използваш опорите

2. „Карта за разказване на история“

- Визуална схема с въпроси:
Кой? (герои) – рамка за рисуване или поставяне на картинка
Къде? (място) – рамка за рисуване или поставяне на картинка
Кога? (време) – рамка с опции за избор
Какво се случи? (проблем) – рамка за рисуване
Как завърши? (решение) – рамка за рисуване

3. „Свързващи думи“

- Карта с картинки на:
Начало: «Едно време», «Имало едно време», «Един ден»
Последователност: «След това», «После», «Тогава»
Край: «Накрая», «И така», «Най-накрая»
- Използвай тези думи, когато разказваш история

Насоки за специалиста:

- Използвайте цветово кодиране за различните части на историята
- Демонстрирайте как се използват опорите с пример
- Постепенно намалявайте зависимостта от визуалните опори

Необходими материали:

- Ламинирана времева линия с Велкро за прикрепяне на картинки
- Карта-шаблон за структура на история
- Карти със свързващи думи и изрази с картинки
- Цветни маркери
- Картинки за всички елементи на историята
- Примерни истории с попълнени визуални опори

Пълен списък с необходими материали за работните листове

Общи материали

- Ламинирани работни листове и карти за многократна употреба (включени в комплекта)
- Цветни маркери, моливи и флумастери, които се изтриват от ламинат
- Папка или класьор за организиране на материалите по теми
- Хронометър или пясъчен часовник за отмерване на времето
- Стикери за награди и поощрение
- Цифрова камера или таблет за записване на прогреса

Специфични материали

За задачи за обогатяване на речника:

- Картинки от различни категории (10 категории с по 8-10 картинки-включени в комплекта)
- Кутии или кошници за сортиране на картинки по категории
- Карти с противоположни понятия (минимум 20 двойки)
- Тематични колажи за различни области (градина, кухня, училище)
- Малки предмети за тактилно изследване и назоваване
- Карти с картинки на действия (глаголи)
- Тематични дъски с лепенки или магнити

За упражнения за граматически структури:

- Двойки картинки за единствено и множествено число (минимум 20 двойки)
- Картинки за действия в трите времена (минимум 15 действия)
- Карти с изречения за граматическа корекция
- Кукли и играчки за демонстриране на действия
- Мини-календар за визуализиране на минало/настояще/бъдеще
- Карти с местоимения и съответни картинки
- Домино с глаголни форми

За дейности за разбиране и употреба на предлози:

- Малки играчки (животни, превозни средства, човечета)
- Предмети за манипулиране (кутии, чаши, книги)
- Игрално поле с обекти за пространствено ориентиране
- Карти с картинки, показващи различни предлози
- Карти с недовършени изречения за предлози
- Лабиринт с указания за движение с предлози
- Книжка с обемни елементи за предлози (pop-up)

За задачи за свързана реч и разказване:

- Серии от 3-5 картинки, образуващи прости истории (минимум 10 серии)
- Комплексни картинки със сцени за описване
- Карти с начала на истории за довършване
- Карти с насочващи въпроси
- Кукли за пръсти или ръкавични кукли за драматизация
- Диктофон или записващо устройство
- Книжки без текст, само с картинки
- Хартия и материали за създаване на собствени книжки

За визуални опори за последователност:

- Ламинирана Времева линия с Велкро за прикрепяне на картинки
- Картинки за ежедневни дейности в хронологичен ред
- Карта-шаблон за структура на история с елементи
- Карти със свързващи думи с илюстрации
- Стрелки и други символи за обозначаване на последователност
- Цветни кръгове или стикери за маркиране на различните части на историята
- Таблица за самооценка на историята
- Шаблони за създаване на комикси

Допълнителни материали и консумативи:

- Ламинатор и ламиниращи джобове
- Велкро лента (мъжка и женска част) за създаване на модулни материали
- Ножица, лепило, цветна хартия, картон
- Пластмасови кутии и органайзери за съхранение
- USB флаш памет за съхранение на дигитални материали
- Папки с джобове за организиране на материалите по теми
- Етикети за обозначаване на кутиите и папките
- Дневник за проследяване на напредъка на детето

Бележки

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features approximately 28 evenly spaced horizontal blue lines across the entire page, providing a guide for letter height and placement. The lines are consistent in color and thickness throughout.

